

Горбач Л. М.

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри менеджменту,

Волинський інститут імені В'ячеслава Липинського;

Приватне акціонерне товариство «Вищий навчальний заклад

«Міжрегіональна Академія управління персоналом»

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5977-6474>

ІНКЛЮЗИВНА СТРАТЕГІЯ ЗЕЛЕНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ: ПРИНЦИПИ, ІНСТРУМЕНТИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ

У статті досліджено теоретико-методологічні засади інклюзивної зеленої трансформації регіонів України як одного з ключових напрямів сучасної державної та регіональної політики сталого розвитку. Обґрунтовано необхідність запровадження комплексного підходу до реалізації принципів інклюзивності, екологічної сталості та економічної рівності в межах регіонального управління. Такий підхід має на меті забезпечити рівний доступ усіх соціальних груп до екологічних благ, ресурсів і можливостей, створити передумови для справедливого розподілу вигод, що виникають у результаті екологічної модернізації, а також зміцнити соціальну згуртованість на місцевому рівні. У статті висвітлено основні інституційні суб'єкти, відповідальні за реалізацію інклюзивної зеленої трансформації – органи місцевого самоврядування, регіональні органи виконавчої влади, громадські об'єднання, підприємства, освітні та наукові установи. Розглянуто механізми та інструменти, серед яких – стратегічне планування, екологічне оцінювання, публічно-приватне партнерство, участь громадськості, екологічна освіта та просвіта, а також фінансові стимули для сталого бізнесу. Особливу увагу приділено специфічним викликам, пов'язаним із війною, які зумовлюють необхідність переосмислення підходів до відновлення інфраструктури, економіки й екологічної рівноваги регіонів. Підкреслено роль підходів справедливого переходу, які базуються на принципах соціального діалогу, захисту вразливих груп населення та створення нових можливостей для зайнятості в екологічних секторах економіки. На основі проведеного аналізу сформульовано практичні пропозиції щодо підвищення ефективності регіональної екологічної політики, зокрема: посилення координації між різними рівнями влади, розвиток інституційної спроможності місцевих громад, удосконалення нормативно-правової бази, а також стимулювання інновацій у сфері зеленої економіки. Наголошено на важливості інтеграції екологічних та соціальних пріоритетів у післявоєнне планування відбудови України як ключової умови довгострокової стійкості регіонів та підвищення якості життя населення.

Ключові слова: інклюзивна економіка, зелена трансформація, регіональний розвиток, справедливий перехід, відновлювана енергетика, сталий розвиток.

Liudmila Horbach

Vyacheslav Lipinski Institute of Volyn;

Private Joint-Stock Company Higher education institution

“Interregional Academy of Personnel Management”

INCLUSIVE STRATEGY OF GREEN TRANSFORMATION OF UKRAINIAN REGIONS: PRINCIPLES, TOOLS AND IMPLEMENTATION PROSPECTS

The article explores the theoretical and methodological foundations of inclusive green transformation of regions of Ukraine as one of the key directions of modern state and regional sustainable development policy. The need to introduce a comprehensive approach to the implementation of the principles of inclusiveness, environmental sustainability and economic equality within regional governance is substantiated. This approach aims to ensure equal access of all social groups to environmental goods, resources and opportunities, create the prerequisites for a fair distribution of benefits arising from environmental modernization, and strengthen social cohesion at the local level. The article highlights the main institutional entities responsible for the implementation of inclusive green transformation – local governments, regional executive bodies, public associations, enterprises, educational and scientific institutions. Mechanisms and tools are considered, including strategic planning, environmental assessment, public-private partnerships, public participation, environmental education and training, as well as financial incentives for sustainable business. Particular attention is paid to specific challenges associated with the war, which necessitate a rethinking of approaches to restoring the infrastructure, economy and ecological balance of regions. The role of just transition approaches based on the principles of social dialogue, protection of vulnerable groups of the population and creation of new employment opportunities in ecological sectors of the economy is emphasized. Based on the analysis, practical

proposals are formulated to increase the effectiveness of regional environmental policy, in particular: strengthening coordination between different levels of government, developing the institutional capacity of local communities, improving the regulatory framework, as well as stimulating innovations in the field of green economy. The importance of integrating environmental and social priorities into post-war planning for the reconstruction of Ukraine is emphasized as a key condition for the long-term sustainability of regions and improving the quality of life of the population.

Key words: *inclusive economy, green transformation, regional development, just transition, renewable energy, sustainable development.*

Постановка проблеми. В умовах глобальної екологічної кризи, кліматичних змін, ресурсного виснаження та соціально-економічних викликів, особливо загострених війною в Україні, зростає потреба у формуванні нових моделей економічного розвитку, що поєднують принципи сталості, інноваційності та соціальної справедливості. Зелена трансформація є важливим напрямом регіонального оновлення, однак її ефективність значною мірою залежить від рівня інклюзивності – залучення всіх верств населення до процесів змін.

Попри наявність міжнародних стратегій, таких як Порядок денний ООН до 2030 року та Європейська зелена угода, в Україні відсутня єдина усталена модель інклюзивної зеленої трансформації, адаптованої до умов регіонального розвитку та післявоєнної відбудови. Це породжує потребу в теоретичному узагальненні, виявленні ключових механізмів, інструментів і суб'єктів, які можуть забезпечити ефективно впровадження зеленої економіки на інклюзивних засадах.

Умови системних трансформацій та глобальних змін, такі як кліматичні зміни, економічні кризи та соціальні виклики, потребують нових підходів до регіонального розвитку. Саме регіони є ключовими ланками в процесі переходу до сталого розвитку та реалізації екологічної політики. Програма ОЕСР «Зелений ріст та сталий розвиток» наголошує на важливості інтеграції екологічних принципів у регіональну економіку для створення конкурентоспроможних та стійких суспільств.

Розвиток зеленої економіки в регіонах України в умовах системних трансформацій та глобальних змін є важливою темою, що потребує глибокого аналізу та дослідження. Воєнна та повоєнна відбудова України ставить перед регіонами нові виклики та можливості, зокрема в контексті інтеграції екологічних принципів у місцеву економіку. У цьому аспекті ключовою є підтримка міжнародних партнерів, що відкриває Україні можливість створення глобальної платформи нової декарбонізованої економіки, яка базується на відновлювальних джерелах енергії, електрифікації та промислових інноваціях. Дотримання положень міжнародних документів створює сприятливі умови для впровадження зеленої економіки в Україні, що є стратегічно важливим у контексті сучасних глобальних викликів.

Актуальність процесів зеленої трансформації регіонів України обумовлена недостатністю науково обґрунтованих підходів до формування регіональних стратегій і програм. Таким чином, постає наукова проблема розроблення концептуальних та прикладних основ інклюзивної стратегії зеленої трансформації регіонів України з урахуванням соціально-економічних, екологічних та інституційних чинників, а також потреби забезпечення справедливого переходу у процесі відбудови країни.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування інклюзивної стратегії зеленої трансформації регіонів України є предметом зростаючої наукової уваги у зв'язку з викликами зміни клімату, екологічної деградації та необхідністю забезпечення соціально справедливого переходу. Дослідження у цій сфері спирається на напрацювання науковців, які вивчають як теоретико-методологічні основи зеленої економіки, так і практичні механізми її імплементації в регіональному контексті.

Зокрема, актуальним є продовження наукових ідей вітчизняних дослідників, інтереси яких зосереджені на вивченні розвитку зеленої економіки, інституційного забезпечення сталого розвитку, трансформації економічних моделей. Серед них слід відзначити таких учених, як Б. Буркінський, Т. Галушкіна, В. Замлинський, М. Гончаренко, Г. Єлісєєва, І. Колодійчук, Л. Мусіна, М. Поленкова, В. Потапенко, В. Реутов, К. Сич та інших, чия наукова діяльність заклала фундамент для формування національних підходів до реалізації екологічної політики. Досвід зарубіжних вчених – таких як Н. Гумалісто, Х. Вальве, Н. Орнелас Мартінс, Г. Кокеза, Д. Д'Амато, Й. Корхонен, А. Камерон, А. Марканді, Д. Піарс, Н. Дросте, Б. Гансюрєнс, П. Куйкман, Н. Оттер, Р. Антікайнен, Д. Ферраз, А. Піка – доповнює методологічну базу досліджень щодо інклюзивності та справедливого переходу в межах зеленої трансформації.

Проблеми просторового розвитку, адаптації інклюзивних підходів до розробки регіональних стратегій досліджуються у працях Ю. Барського, Н. Вавдіюк, І. Вахович, Л. Ковальської, Н. Павліхи, І. Цимбалюк та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас, попри значний обсяг наукових публікацій з теми зеленої економіки,

недостатньо опрацьованими залишаються питання формування інклюзивних підходів до реалізації екологічних реформ на рівні регіонів України. Актуальним залишається обґрунтування інтегрованої моделі інклюзивної стратегії, яка б забезпечувала врахування потреб різних соціальних груп, розвиток людського капіталу, залучення інституцій громадянського суспільства, а також формування ефективної екологічної інфраструктури.

Метою статті є обґрунтування стратегічних підходів та практичних інструментів реалізації інклюзивної стратегії зеленої трансформації регіонів України в умовах сучасних глобальних викликів, соціально-економічної нестабільності та післявоєнного відновлення. Відповідно до поставленої мети передбачено вирішення таких наукових завдань: розкрити сутність інклюзивної зеленої економіки як моделі збалансованого розвитку з урахуванням екологічних, соціальних і економічних аспектів; визначити ключові пріоритети та стратегічні напрями реалізації інклюзивної зеленої трансформації на регіональному рівні; ідентифікувати інституційних учасників трансформаційних процесів та сфери їхньої взаємодії; обґрунтувати набір інструментів, які забезпечують ефективну реалізацію зеленої стратегії; виокремити ризики та бар'єри реалізації інклюзивного підходу в умовах війни та окреслити умови його застосування в процесі післявоєнного відновлення регіонів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зелені трансформації, що спрямовані на зменшення негативного впливу на довкілля та забезпечення сталого розвитку, є необхідністю для добробуту майбутніх поколінь. Одним із важливих аспектів зеленої трансформації є її інклюзивність, яка включає залучення всіх верств населення до процесу змін та врахування їхніх потреб. У контексті зеленої трансформації інклюзивність передбачає залучення всіх верств населення до процесу змін, забезпечення їхньої участі у прийнятті рішень та врахування їхніх потреб.

Зелена трансформація регіонів України на інклюзивних засадах є сучасним трендом, що має потенціал спричинити глибокі системні трансформації в економіці, суспільстві та довкіллі. Такий підхід ґрунтується на принципах екологічної сталості, соціальної справедливості та економічної рівності, забезпечуючи рівний доступ до ресурсів і можливостей для всіх членів суспільства.

Результатом Генеральної Асамблеї ООН 2015 року стало видання стратегічного документа «Розкриття шляхів до інклюзивної зеленої економіки» (Inclusive Green Economy – IGE). Цей документ висвітлює численні переваги – економічні, екологічні, соціальні та безпекові, які може принести такий

підхід державам, враховуючи різноманітні виклики, з якими вони зіштовхуються незалежно від особливостей їхнього розвитку. Документ акцентує увагу на таких поняттях, як спільне використання ресурсів, циркулярна економіка, співпраця, солідарність, стійкість, можливості та взаємозалежність.

Моделювання інклюзивної зеленої економіки (ІЗЕ) є потужним інструментом, що дозволяє оцінювати інвестиції, необхідні для досягнення цих цілей і завдань у інтегрованому та синергічному вимірах. ІЗЕ-моделювання включає розробку сценаріїв та стратегій для досягнення Глобальних цілей сталого розвитку, що враховує екологічні та соціальні фактори; використовується для політичних та інвестиційних оцінок і процесів прийняття рішень, застосовуючи сучасні методики аналізу економічних, соціальних та екологічних впливів [1].

На сьогодні не існує єдиного визначення інклюзивної зеленої економіки. Використовуються різні тлумачення цього поняття, але опис від Програми ООН з навколишнього середовища (UNEP) говорить: зелена економіка може бути прийнята як така, що приводить до поліпшення добробуту людини та соціальної справедливості, одночасно значно зменшуючи екологічні ризики та дефіцити природних ресурсів.

Інклюзивна зелена економіка є стратегічним пріоритетом досягнення Порядку денного в галузі сталого розвитку на період до 2030 року, викорінює бідності при збереженні екологічних меж, покращує здоров'я людини, добробут і розвиток. Інклюзивна зелена економіка підкреслює альтернативу сучасній економічній моделі, яка недостатньо враховує екологічні ризики та показники погіршення якості життя людей, що виникають через марнотратні практики споживання і виробництва.

Зелена економіка одночасно охоплює сектори (наприклад, енергетика), теми (наприклад, забруднення), принципи (наприклад, «забруднювач платить») і політики (наприклад, економічні інструменти). Це демонструє багатомасштабність моделі її впровадження. Перехід до зеленої економіки залежить від (1) підтримання структури та функцій екосистем (наприклад, стратегії адаптації) та (2) пошуку способів скорочення використання ресурсів у виробничих і споживчих діяльностях та їх екологічних впливів (наприклад, стратегії пом'якшення). Зелена економіка може бути прийнята як така, що є стійкою до екосистем, із низьким рівнем викидів вуглецю, ефективною у використанні ресурсів, а також соціально інклюзивною.

Все більш очевидним стає той факт, що зміна клімату породжує все більші та частіші катастрофи, які непропорційно впливають на бідних. Пріоритизуючи інклюзивну зелену економіку, програми

розвитку, включаючи програми професійної підготовки та підтримки розвитку приватного сектора, зобов'язуються інвестувати в заходи, які забезпечують, що бідні мають кращі можливості для отримання вигод від справедливої та зеленої економічної моделі, а не непропорційно несуть витрати.

Інклюзивна зелена економіка – це модель соціально орієнтованого та екологічно збалансованого розвитку, що забезпечує рівний доступ усіх верств населення до вигод сталого економічного зростання, враховує просторову диференціацію ресурсного потенціалу, екологічних викликів та соціально-економічних потреб територій, сприяє створенню нових «зелених» робочих місць, підтримці місцевих ініціатив, розвитку інноваційної екологічної інфраструктури та формуванню стійких інституційних механізмів для реалізації справедливого переходу.

Інклюзивна зелена економіка є альтернативою домінуючій економічній моделі, яка посилює нерівність, продукує відходи, спричиняє дефіцит ресурсів і створює серйозні загрози для навколишнього середовища та здоров'я людей, визнає наявність різноманітних шляхів до екологічної стійкості. Цей комплексний підхід допомагає державам визначити пріоритети та максимізувати переваги для добробуту людини, які можна отримати від якісного довкілля.

За останнє десятиліття концепція інклюзивної зеленої економіки стала стратегічним пріоритетом для багатьох урядів. Стратегія зеленої економіки включає зусилля на багатьох рівнях, у тому числі стимулювання сталого способу життя та нарощування екологічної свідомості [2].

Основними стратегічними принципами інклюзивної зеленої економіки є:

- сталий розвиток, інтеграція економічних, соціальних та екологічних цілей дають змогу забезпечити баланс між розвитком і збереженням природного середовища;
- інклюзивність, тобто залучення всіх зацікавлених сторін до процесу прийняття рішень сприяє більш справедливому та ефективному розподілу ресурсів і результатів розвитку;
- інноваційність, впровадження новітніх технологій і методів управління ресурсами дозволяє підвищити ефективність використання ресурсів та зменшити негативний вплив на довкілля;
- місцеві ініціативи, врахування специфічних потреб та можливостей кожного регіону дозволяє розробляти та реалізовувати стратегії, які максимально відповідають місцевим умовам.

Економічно-орієнтовані пріоритети інклюзивної стратегії зеленої трансформації регіонів:

- підтримка малого та середнього бізнесу (МСБ), стимулювання розвитку підприємництва, особливо

в зелених секторах економіки, сприяє створенню нових робочих місць та економічному зростанню;

- залучення інвестицій, створення сприятливих умов для інвестування в екологічно чисті технології та проекти сприяє модернізації економіки та зменшенню її впливу на довкілля;

- диверсифікація економіки, розвиток нових галузей, таких як відновлювальна енергетика, еко-туризм, зелена агрономія, дозволяє зменшити залежність від традиційних, екологічно шкідливих галузей.

Екологічно-орієнтовані пріоритети інклюзивної стратегії зеленої трансформації регіонів:

- відновлювальна енергетика, впровадження та розвиток сонячних, вітрових, гідро- та біоенергетичних проектів сприяє зменшенню залежності від викопних палив та скороченню викидів парникових газів;

- підвищення енергоефективності, модернізація інфраструктури для зниження енергоспоживання дозволяє зменшити витрати та вплив на довкілля;

- охорона природних ресурсів, впровадження заходів збереження біорізноманіття, управління водними ресурсами, ренатуралізація деградованих земель тощо.

Соціально-орієнтовані пріоритети інклюзивної стратегії зеленої трансформації регіонів:

- освіта та підвищення обізнаності за допомогою розробки і запровадження програм навчання та інформування населення про важливість зеленої економіки задля формування екологічно свідомого суспільства;

- залучення громадськості та стимулювання активної участі громад у плануванні та реалізації екологічних проектів задля підвищення ефективності використання ресурсів та соціальної згуртованості;

- соціальна підтримка та створення нових робочих місць у зелених секторах, забезпечення соціальної захищеності населення тощо.

Інклюзивна стратегія зеленої трансформації є комплексною та потребує участі та координації дій із боку різних інституцій, державних та недержавних організацій, приватного сектору, громадянського суспільства тощо. Для забезпечення ефективної реалізації зеленої трансформації необхідно створити відповідну інституційну архітектуру та використовувати різноманітні інструменти реалізації.

У координації дій на національному та регіональному рівнях, розробці нормативно-правових актів і підтримці проектів зеленого розвитку міністерства та агентства відіграють основну роль. Вони займаються створенням політичних меж та нормативної бази, спрямованих на стимулювання зеленої економіки. Місцеві органи влади впроваджують зелені ініціативи на місцевому рівні, активно співпрацюю-

чи з громадами та бізнесом для досягнення стійких результатів.

В Україні реалізацію напрямів інклюзивної стратегії зеленої трансформації в регіонах України здійснюють кілька міністерств та відомств, науково-дослідні та фінансові установи, приватний сектор тощо. Вони працюють у тісній співпраці для забезпечення інтеграції принципів інклюзивної зеленої економіки в різні сфери життя, сприяючи таким чином сталому розвитку України (табл. 1).

Основним інструментом фінансування інклюзивної стратегії зеленої трансформації є міжнародні гранти та програми, такі як програми ЄС, ООН та Світового банку, які надають значні ресурси для впровадження екологічних проектів. Також важливу роль відіграють державні фонди, які підтримують національні програми з енергоефективності та розвитку відновлюваних джерел енергії. Приватні

інвестиції, зокрема від компаній та венчурного капіталу, сприяють швидкому впровадженню інноваційних технологій та створенню нових робочих місць.

Соціальні та інклюзивні інструменти передбачають активну участь громадянського суспільства та неурядових організацій у процесі зеленої трансформації. Інклюзивні стратегії працевлаштування забезпечують залучення різних соціальних груп до реалізації екологічних проектів, що сприяє соціальній справедливості та рівності. Партнерства між міжнародними, міжсекторальними та міжрегіональними організаціями створюють синергію та дозволяють об'єднати ресурси для досягнення спільних цілей

Ефективний розвиток зеленої економіки вимагає тісної співпраці між різними секторами та рівнями управління. Державно-приватне партнерство, співпраця з міжнародними організаціями та донорами, а також створення платформ для обміну досвідом

Таблиця 1

Учасники та напрями інклюзивної зеленої трансформації в регіонах України

Назва міністерства, відомства та агенції	Напрями діяльності
Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України	Розробка та впровадження екологічної політики. Контроль за дотриманням екологічних стандартів та норм. Управління природними ресурсами та біорізноманіттям.
Міністерство енергетики України	Розробка та впровадження політики в галузі відновлюваної енергетики. Підтримка проектів з енергоефективності та енергозбереження. Перехід до низьковуглецевих технологій в енергетичному секторі.
Міністерство економіки України	Інтеграція принципів зеленої економіки у загальну економічну політику. Підтримка екологічно чистих технологій та інновацій у бізнесі. Стимулювання інвестицій у зелені проекти.
Міністерство інфраструктури України	Розробка та впровадження політики сталого транспорту. Розвиток екологічно чистих видів транспорту. Підтримка проектів із будівництва зелених інфраструктурних об'єктів.
Міністерство розвитку громад та територій України	Підтримка місцевих ініціатив щодо зеленої трансформації. Інтеграція екологічних стандартів у місцеві плани розвитку. Сприяння сталому розвитку громад та територій.
Міністерство освіти і науки України	Освітні програми з питань екології та сталого розвитку. Підтримка наукових досліджень у галузі зеленої економіки. Інформаційно-просвітницька діяльність серед населення.
Державне агентство з енергоефективності та енергозбереження України	Реалізація програм з енергоефективності та енергозбереження. Підтримка впровадження відновлюваних джерел енергії.
Державне агентство лісових ресурсів України	Управління лісовими ресурсами та їх збереження. Реалізація програм із відновлення лісів та зменшення викидів CO ₂ .
Державне агентство водних ресурсів України	Управління водними ресурсами та забезпечення їх раціонального використання. Реалізація програм з охорони водних ресурсів та покращення якості води.
Державна екологічна інспекція України	Контроль за дотриманням екологічного законодавства. Моніторинг та оцінка стану навколишнього середовища. Вжиття заходів щодо порушень екологічних норм.
Недержавні організації (НУО) та громадські організації	Адвокація, моніторинг виконання зелених ініціатив. Просвітницька діяльність, підвищення обізнаності населення щодо зеленої економіки та стимулювання участі громадян у процесі змін.
Науково-дослідні установи	Проведення дослідження та розробка інноваційних рішень
Приватний сектор	Реалізація зелених проектів, впровадження екологічно чистих технологій.
Інвестори та фінансові установи	Надання фінансових ресурсів для підтримки зелених ініціатив. Проектне інвестування.

Джерело: розроблено автором

між регіонами сприяють ефективному використанню ресурсів, залученню інвестицій та впровадженню передових практик.

Регуляторні інструменти включають законодавчі ініціативи, які підтримують зелену трансформацію та забезпечують правові межі для її впровадження. Важливу роль відіграють норми і стандарти, які встановлюють екологічні вимоги для різних галузей і сприяють їхньому дотриманню. Інноваційні політики розробляються та впроваджуються для стимулювання зеленого розвитку, створюючи сприятливі умови для інновацій та сталого розвитку.

На нашу думку, пріоритетними напрямками інклюзивної стратегії зеленої трансформації в регіонах України є:

- залучення громад до зеленої трансформації, що може включати громадські обговорення, консультації та спільне прийняття рішень щодо екологічних ініціатив;

- підвищення обізнаності та освіти як важливих елементів інклюзивних стратегій включає проведення освітніх кампаній, тренінгів та семінарів для населення щодо важливості зеленої трансформації та способів її досягнення;

- підтримка малого та середнього бізнесу у впровадженні зелених технологій та екологічних стандартів, що може сприяти розвитку сталої економіки; включає фінансову підтримку, консультації та тренінги для підприємств.

Застосування інклюзивних підходів щодо створення пільгових умов для інвестицій у відновлювані джерела енергії, розробки програм підтримки для малих і середніх підприємств, впровадження ініціатив зі створення енергетичних кооперативів у громадах є обов'язковими заходами для забезпечення сталого розвитку та соціальної рівності. Такі підходи сприятимуть не лише екологічній стійкості, а й економічному зростанню та підвищенню якості життя мешканців регіонів країни. Інклюзивність у розвитку зеленої економіки означає, що кожен мешканець громади має можливість долучитися до процесу та отримати вигоди від екологічних ініціатив, незалежно від соціального статусу, економічного становища або фізичних можливостей. Це сприятиме створенню більш згуртованого та справедливого суспільства, де ресурси використовуються ефективно, а всі члени громади мають рівний доступ до нових можливостей і благ, що надає зелена економіка.

Основними викликами у реалізації інклюзивних стратегій зеленої трансформації в регіонах України є негативні наслідки війни в Україні внаслідок російської агресії, недостатнє фінансування, низька обізнаність населення, опір змінам та відсутність

належної інфраструктури. Крім того, важливою проблемою є забезпечення рівного доступу до ресурсів та можливостей для всіх верств населення.

Для регіонів, які зазнали значних руйнувань внаслідок військових дій, важливо застосовувати підхід, орієнтований на інтегровану відбудову інфраструктури, що має на меті забезпечити відновлення економічного потенціалу та впровадження сучасних екологічних стандартів із використанням міжнародного досвіду та сучасних екологічних практик. Одним із напрямків є мобілізація міжнародної допомоги, що передбачає активне залучення ресурсів таких організацій, як ООН, ЄС та Світовий банк. Акумуляція ресурсів можлива через підготовку проєктів для участі у грантових програмах, спрямованих на впровадження екологічних інновацій та сталий розвиток.

Створення спеціалізованих інвестиційних фондів має забезпечити фінансування проєктів у сфері зеленої економіки шляхом залучення державних, приватних і міжнародних інвесторів. Пропонується впровадження пільгових кредитів та субсидій для підприємств, які застосовують екологічно чисті технології та відновлюють виробництво на постраждалих територіях.

Висновки. Попри виклики, інклюзивні стратегії мають значний потенціал для успішної реалізації. Важливою умовою для цього є співпраця між урядом, громадськими організаціями, бізнесом та місцевими громадами. Отож, інклюзивні стратегії зеленої трансформації в регіонах України є необхідними для забезпечення їх сталого розвитку. Вони сприяють залученню всіх верств населення до процесу змін, врахуванню їхніх потреб та забезпеченню рівних можливостей. Реалізація таких стратегій вимагає спільних зусиль уряду, громадських організацій, бізнесу та громадян, а також належної підтримки та фінансування.

Розвиток зеленої економіки на інклюзивних засадах у регіонах України не лише сприяє екологічній стійкості, але й забезпечує економічне зростання та соціальну рівність. Це сучасний тренд системних трансформацій, що має потенціал для створення більш збалансованого та справедливого суспільства. Таким чином, запровадження інклюзивного підходу щодо розвитку зеленої економіки в регіонах України передбачає створення умов, за яких усі члени суспільства мають рівні можливості долучитися до процесів і отримувати вигоди від екологічно стійкого розвитку. Це сприяє стимулюванню розвитку зеленої енергетики, зменшенню викидів парникових газів та створенню нових робочих місць у регіонах України.

Література:

1. Inclusive Green Economy (IGE) Modelling Facilitator Guide for a Higher Education Course. URL: <https://www.un-page.org/static/4c0b23e1d0ab3a122bea06e7a0add0d5/facilitator-guide-for-higher-education-course-on-ige-modeling.pdf>
2. Орловська, Ю. В., Чала, В. С., & Глущенко, А. В. (2023). *Політика ЄС щодо зеленої економіки та інновацій: Підручник* (за заг. ред. Ю. В. Орловської). Д.: ПДАБА. 193 с.
3. Якименко, І. Л., Петрашко, Л. П., Димань, Т. М., Салавор, О. М., Шаповалов, Є. Б., Галабурда, М. А., Ничик, О. В., & Мартинюк, О. В. (2022). *Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти* [Електронний ресурс]: Підручник. Київ: НУХТ. 337 с.
4. Горбач, Л. М. (2017). Інноваційний розвиток у сучасному світі: основні підходи до вивчення. У *Економіка і менеджмент 2017: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку: зб. наук. праць Міжнародної науково-практичної конференції (23–24 березня 2017 р.)*, Т. 10: Стратегічні пріоритети інноваційного розвитку: держава, регіон, галузь (с. 20–21). Дніпро: Біла К.О.
5. Горбач, Л. М. (2018). Техногенно-екологічна безпека як елемент національної безпеки. У *Всеукраїнська науково-практична конференція: «Цивільна безпека як чинник розвитку виробничої та невиробничої сфер суспільства» (19–21 квітня 2018 р.)* (с. 1–5). Луцьк.
6. Горбач, Л. М. (2020). Еколого-правове регулювання забезпечення екологічної безпеки. У *Безпека життя і діяльності людини – освіта, наука, практика: Матеріали XVIII Міжнародної науково-методичної конференції (23–24 квітня 2020 р.)* [Електронне видання] (с. 158–160). Луцьк: ІВВ Луцького НТУ.
7. Горбач, Л. М. (2010). Забезпечення національної техногенно-екологічної безпеки: сучасний стан та перспективи. *Науковий вісник Буковинської державної фінансової академії. Економічні науки: збірник наукових праць, (1) 18*, 192–198.

References:

1. United Nations Partnership for Action on Green Economy (UN PAGE). (n.d.). *Inclusive Green Economy (IGE) Modelling Facilitator Guide for a Higher Education Course*. Retrieved from <https://www.un-page.org/static/4c0b23e1d0ab3a122bea06e7a0add0d5/facilitator-guide-for-higher-education-course-on-ige-modeling.pdf>
2. Orlovska, Y. V., Chala, V. S., & Hlushchenko, A. V. (2023). *Polityka YeS shchodo zelenoi ekonomiky ta innovatsii: Pidruchnyk* (Y. V. Orlovska, Ed.). Dnipro: PDABA.
3. Yakymenko, I. L., Petrashko, L. P., Dyman, T. M., Salavor, O. M., Shapovalov, Y. B., Halaburda, M. A., Nychyk, O. V., & Martyniuk, O. V. (2022). *Strategiia staloho rozvytku: Yevropeyski horyzonty* [Sustainable development strategy: European horizons]. Kyiv: NUFT. (in Ukrainian).
4. Horbach, L. M. (2017). Innovatsiyni rozvytok u suchasnomu sviti: osnovni pidkhody do vyvchennia. In *Ekonomika i menedzhment 2017: Perspektyvy intehtratsii ta innovatsiinoho rozvytku* (Vol. 10, pp. 20–21). Dnipro: Bila K.O.
5. Horbach, L. M. (2018). Tekhnohenno-ekolohichna bezpeka yak element natsionalnoi bezpeky. In *Civilna bezpeka yak chynnyk rozvytku vyrobnychoi ta nevirobnychoi sfer suspilstva* (pp. 1–5). Lutsk.
6. Horbach, L. M. (2020). Ekoloho-pravove rehuliuвання zabezpechennia ekolohichnoi bezpeky. In *Bezpeka zhyttia i diialnosti liudyny – osvita, nauka, praktyka: Materialy XVIII Mizhnarodnoi naukovo-metodychnoi konferentsii* (pp. 158–160). Lutsk: IVV Lutskiyi NTU.
7. Horbach, L. M. (2010). Zabezpechennia natsionalnoi tekhnohenno-ekolohichnoi bezpeky: suchasnyi stan ta perspektyvy. *Naukovyi visnyk Bukovynskoi derzhavnoi finansovoi akademii. Ekonomichni nauky, (1) 18*, 192–198.

Стаття надійшла до редакції 12.11.2024 р.